

Goda råd om vedeldning

När du eldar med ved finns det många saker att tänka på. Veden måste vara torr och kapad i lagom stora bitar. Både panna och rökkanaler måste vara anpassade för vedeldning. Följ våra goda råd så minskar risken för sotbrand.

Elda på rätt sätt

- Använd torr ved i lämplig storlek.
- Starta snabbt.
- Rätt mängd förbränningsluft gör att elden brinner med klara och livliga lågor.
- Kontrollera röken. Den ska vara klar och genomskinlig, inte svart.
- Kontrollera rök-gastemperaturen, max 350°C.
- Lägg sot och aska i en plåthink med lock.
- Pyrelida inte.

Torr och lagom stor ved

Veden ska vara torr (cirka 18 procent fukthalt). Den bör vara lagrad minst ett år torrt och luftigt, inte under en presenning. Den ska också vara kapad i lämplig längd och kluven. Vid upptändning krävs »tändved«, det vill säga stickor och tunnare vedträn.

Snabb – inte kraftig uppeldning

Starta snabbt. När man tänder en kall panna är det svårt att helt undvika rök och utsläpp av miljöskadliga ämnen.

Minska problemet genom att få pannan varm så fort som möjligt. Papper samt rikligt med torr, finkluven ved är viktigt.

En gasolbrännare istället för papper sätter snabbt fart på elden. Det brinner med hög temperatur och utan rök efter bara någon minut.

Först när »tändveden« brinner ordentligt ska man lägga på grövre vedträn. Veden ska passa till pannans vedmagasin. För korta vedträn gör att mer miljöskadliga ämnen släpps ut.

Ett nytt vedinlägg ska göras först när det bildats en ordentlig glödhög. Spjället bör stå helt öppet tills det nya vedinlägget brinner ordentligt.

Rätt mängd förbränningsluft

När man eldar i pannan bör man göra det rejält och med rätt mängd förbränningsluft. Förbränningsluften regleras med dragluckan och spjäll på pannan. Förbränningsluften tillförs på flera ställen som primär- och sekundärluft. På en del pannor finns avancerade regelsystem som automatiskt ställer in förbränningsluften så att bränslet brinner optimalt

och utsläppen minimeras. På äldre pannor kan man markera i vilket läge ventiler och spjäll bör stå vid uppstart och under förbränningen.

Kontrollera rök-gastemperaturen

Alltför heta rök-gaser kan skada murade skorstenar eller förstöra isoleringen på stålrorsskorstenar. Speciellt stor är risken när man värmer en kall skorsten kraftigt och snabbt.

Många pannor är konstruerade för oljeeldning. Eldar man med ved i en sådan panna blir rök-gastemperaturen upp till 600°C. Inga skorstenar är gjorda för så höga rök-gastemperaturer. Nyare pannor har ofta en rök-gastemperatur under 300°C.

De flesta rökkanaler är konstruerade för en rök-gastemperatur på högst 350°C. Du måste därför kontrollera hur hög rök-gastemperaturen är. En del anläggningar har en termometer i rökkanalen. Om det saknas kan den köpas från installatören.

Ett annat sätt att kontrollera brandrisken är att mäta yttemperaturen på skor- ►

stenen i bjälklaget. Understiger temperaturen 60°C är det ingen risk för överhettning.

Askan

En vanlig brandorsak är slarvig askhantering. Sot och aska ska förvaras i en plåtburk med tätt lock. Det kan finnas glödrester kvar i askan i flera dygn, därför måste askhinken stå på ett obrännbart material.

Skorstenen ska inte ryka

När det är varmt ute ska man bara se ett »daller« i luften ovanför skorstenen. Den enda gången skorstenen ska ryka är när det är kallt ute. Då bildas en vit rök som består av vattenånga (på samma sätt som det ryker ur munnen när vi är ute i minusgrader). Gul eller grå rök betyder dålig panna eller felaktig eldning, till exempel för lite lufttillförsel eller skräpved.

Pyrelida aldrig

Många stryper tilluften och »småeldar«. Resultatet blir pyreldning. Då brinner inte alla miljökadliga ämnen i röken upp. Tjära kondenserar i skorstenen och fastnar på pannväggar och rökkanaler. Ur skorstenen kommer en grå eller gul rök.

Elda inte skräp

Det är inte tillåtet att elda plast eller hushållsavfall, målade eller tryckimpregnerade bräder eller annat brännbart avfall i en villapanna. Det ger ohälsosam, irriterande och miljöstörande rök.

Sotning

Med mycket sot i rökkanalerna (på grund av dålig förbränning eller pyreldning) finns risk för sotbrand i skorstenen. Då blir temperaturen i skorstenen lätt 1000°C, vilket kan leda till överhettning och brand i huset. För att minska risken för sotbrand behöver skorsten och eldstad sotas med regelbundna perioder.

Enligt lagen om skydd mot olyckor är alla skyldiga att låta skorstensfejaren sota och utföra en kontroll av brandskyddet enligt de frister som Räddningsverket bestämmer. I samband med sotningen görs en enklare kontroll av brandskyddet.

Besiktning

Med jämna mellanrum bör man låta sotaren göra en lite noggrannare besiktning av utrustningen. Det kan vara en god försäkring mot bränder som äventyrar både liv och hem.

Sotbrand

Om sotbrand uppstår i skorstenen. Gör så här:

- 1) Stäng alla luckor på eldstaden.
- 2) Ring 112.
- 3) Kontrollera hela tiden skorstenen i hela dess längd speciellt vid bjälklagsgenomgångarna, på vinden samt taket.
- 4) Ring sotningsdistriktet och beställ en besiktning av skorstenen.

Andra vanliga brandorsaker är förstörd isolering på rörskorstenar, otäta skorstenar eller att gnistor från skorstenen blåser in under trasiga tegelpannor.

Säker eldstad och skorsten

- Kontrollera att eldstad och skorsten är lämpliga för vedeldning.
- Kontrollera om det krävs bygganmälan i din kommun.
- Installera eldstäder som uppfyller säkerhets- och miljökrav.
- Typgodkända eller P-märkta eldstäder uppfyller kraven.
- Installera en motdragslucka.
- Anslut pannan till en ackumulatortank på minst 1500 liter.
- Ring sotningsdistriktet och begär en besiktning av eldstad och skorsten.

Se även Svenska Brandskyddsföreningens goda råd-blad »Att köpa skorsten och eldstad«.

Brandvarnare

Vid brand är det röken som är farligast och som orsakar dödsfall. Skaffa därför en brandvarnare som reagerar på den livsfarliga röken och väcker dig. Kontrollera brandvarnaren regelbundet genom att trycka in testknappen.

Du kan läsa mer i Svenska Brandskyddsföreningens goda råd-blad »Brandvarnare i bostäder«.

Handbrandsläckare

En handbrandsläckare är bra att ha för att så snabbt som möjligt påbörja släck-

ning. Alla i familjen ska känna till hur släckaren fungerar och var den är placerad.

Du kan läsa mer i Svenska Brandskyddsföreningens goda råd-blad »Välj rätt handbrandsläckare«.

Larma snabbt

De första 5–10 minuterna efter att en brand har upptäckts är viktiga. Under den korta tiden kan ett tillbud utvecklas till en katastrof. Bränder upptäcks ofta i ett sent skede när brandförloppet är inne i ett accelererande förlopp och då är en övertändning inte långt borta. Här är möjligheten till ett tidigt larm viktigt.

Om branden upptäcks medan den är i glödbrandstadiet är den lättare att släcka. En brandvarnare ger detta tidiga larm. För att åtgärda en brand som är inne i ett accelererande skede krävs ingripande av räddningstjänsten.

OM DET BRINNER – RING ALLTID 112

Svenska Brandskyddsföreningen är en medlemsorganisation som arbetar för ett brandsäkrare Sverige. Genom information och utbildning hjälper vi människor, företag och organisationer att ta eget ansvar för sitt brandskydd. Telefon 08-588 474 00. www.svbf.se